
INFORMĀCIJA PAR LIETU Nr. 2019-24-03**“Par Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr. 913 “Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 109. pantam”**

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis un Artūrs Kučs, 2020. gada 19. maijā plkst. 10.00 izskatīs lietu Nr. 2019-24-03 tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Lietas dalībnieki

Pieteikuma iesniedzējs: tiesībsargs

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu: Ministru kabinets.

Pieaicinātās personas

Personas vai to pārstāvji, kas savu viedokli snieguši rakstveidā: Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima), Labklājības ministrija, Latvijas Banka, Latvijas Pašvaldību savienība, biedrība “EAPN-Latvia”, sociālās politikas eksperte Ruta Zilvere un Rīgas Stradiņa universitātes lektore *Mg.iur.* Zane Vorslava.

Uz tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos aicinātās personas vai to pārstāvji: Saeima, Tieslietu ministrija, Labklājības ministrija, Latvijas Banka, Latvijas Pašvaldību savienība, biedrība “EAPN-Latvia”, sociālās politikas eksperte Ruta Zilvere, Latvijas Universitātes profesors *Dr. iur.* Jānis Lazdiņš, Latvijas Universitātes socioloģijas nodaļas vadītāja *Dr. sc. soc.* Baiba Bela, *Dr. oec.* Ingrīda Millere un *Dr. oec.* Edgars Voļskis.

Apstrīdētā norma

Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr. 913 “Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni” 2. punkts (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2020. gada 1. janvārim): “Garantētais minimālais ienākumu līmenis personai ir 53 *euro* mēnesī.”

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 109. pants: “Ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos.”

Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. un 109. pantam.

Valsts neesot izpildījusi no sociāli atbildīgas valsts principa izrietošo pienākumu nodrošināt trūcīgām personām iespēju īstenot savas sociālās tiesības vismaz minimālā apmērā. Apstrīdētajā normā noteiktais garantētā minimālā ienākuma līmenis (turpmāk – GMI līmenis) neesot pietiekams, lai nodrošinātu cilvēka cienīgas eksistences minimālos priekšnoteikumus. Vienai personai tikai veselīgam uzturam vien esot nepieciešami vismaz 153 *euro* mēnesī. Taču GMI līmenis esot gandrīz trīs reizes mazāks par šo summu. Lai arī papildus pabalstam GMI līmeņa nodrošināšanai pašvaldības trūcīgai personai izmaksājot arī citus pabalstus – piemēram, dzīvokļa pabalstu, pabalstus veselības aprūpei un izglītības ieguvei, tomēr arī šis pastāvošais atbalsta pasākumu kopums neesot pietiekams. Turklāt apstrīdētajā normā noteiktais GMI līmenis neesot pamatots ar konkrētiem aprēķiniem vai noteiktiem indikatoriem, bet gan esot noteikts, politiski vienojoties Labklājības ministrijai un Latvijas Pašvaldību savienībai.

Valsts arī neesot izpildījusi pienākumu periodiski sekot sniegtā sociālā nodrošinājuma apmēra pietiekamībai un pilnveidot to tā, lai Satversmes 109. pantā nostiprinātās tiesības uz sociālo nodrošinājumu personām būtu īstenojamas vismaz minimālā apmērā. Neskatoties uz to, ka Latvijā turpinoties stabila ekonomiska izaugsme, paaugstinoties vidējā darba alga un vidējais patēriņa cenu līmenis, GMI līmenis laikā no 2013. gada līdz 2017. gadam esot pārskatīts tikai vienu reizi, paaugstinot to par 3,20 *euro* mēnesī. Turklāt liela daļa no pabalsta GMI līmeņa nodrošināšanai saņēmējiem esot bērni, cilvēki ar invaliditāti un gados vecāki cilvēki, kuri paši par sevi parūpēties nespēj. Ilgstoša šo cilvēku tiesību ignorēšana norādot uz cieņas trūkumu attiecībā pret viņiem. Līdz ar to apstrīdētā norma neatbilstot arī Satversmes 1. pantā iekļautajam tiesiskās valsts principam.

Institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ministru kabineta – apsvērumi

Ministru kabinets uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 1. un 109. pantam.

Apstrīdētajā normā noteiktā GMI līmeņa atbilstība Satversmes 1. un 109. pantam esot jāvērtē valsts izveidotās kopējās sociālās palīdzības sistēmas kontekstā. Valsts un pašvaldību atbalsta pasākumiem

trūcīgām personām esot jābūt ekonomiski pamatotiem un samērīgiem ar visas sabiedrības interesēm un finansiālām iespējamām. Vienlaikus šai atbalsta sistēmai vajagot būt tādai, kas motivē personu iesaistīties darba tirgū, lai tādējādi patstāvīgi gūtu ienākumus atbilstoša ienākuma līmeņa nodrošināšanai. Personām, kuras saņem pabalstu GMI līmeņa nodrošināšanai, tiek izmaksāts arī dzīvokļa pabalsts un citi pašvaldības saistošajos noteikumos noteiktie sociālās palīdzības pabalsta veidi: pabalsts skolas piederumu, apģērba un apavu iegādei, veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai. Lai nodrošinātu atbalstu dažādām iedzīvotāju grupām, pašvaldībai esot rīcības brīvība sniegt arī cita veida palīdzību.

Pabalsta GMI līmeņa nodrošināšanai mērķis galvenokārt esot nodrošināt personas pamatvajadzības pēc pārtikas. Apstrīdētajā normā GMI līmenis nodrošinot šo vajadzību aptuveni 80 procentu apmērā. Esot jāņem arī vērā, ka krīzes situācijā nonākušas personas var saņemt atbalstu arī no Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām. Tāpat visā Latvijas teritorijā darbojoties vairākas pārtikas un pamata materiālās palīdzības izdales vietas un maltīšu izdales vietas. Turklāt no 2020. gada 1. janvāra GMI līmenis esot paaugstināts¹, nosakot to 64 *euro* apmērā mēnesī. Tas esot viens no pēdējo desmit gadu laikā nozīmīgākajiem pasākumiem atbalsta uzlabošanai personām ar ļoti zemiem ienākumiem.

Tiesas process

Lietas Nr. 2019-24-03 izskatīšana tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos tiks uzsākta 2020. gada 19. maijā. Tiesas sēde notiks videokonferences režīmā, nodrošinot ārkārtējās situācijas laikā noteikto distancēšanās pienākuma ievērošanu, lai ierobežotu vīrusa Covid-19 izplatību.

Lietas dalībnieki un pieaicinātās personas tiks informētas par tiesas sēdes norisi un prasībām, kas jāievēro attālinātajā tiesas sēdē. Tiesas sēdes norise tiks adaptēta, ievērojot ārkārtējās situācijas apstākļus un tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Interesenti tiesas sēdi ar lietas dalībnieku piedalīšanos varēs vērot tiešraidē Satversmes tiesas *youtube* kontā. Informācija būs pieejama Satversmes tiesas mājaslapā un *twitter* kontā @Satv_tiesa.

Tiesas sēdes laikā lietas dalībnieki izklāsta lietas faktiskos apstākļus un juridisko pamatojumu, tiek uzklautas pieaicinātās personas, tad seko tiesas debates un replikas. Tiesas sēde beidzas ar tiesas sēdes priekšsēdētāja paziņojumu par to, kad tiks pasludināts spriedums. Satversmes tiesas likumā noteiktajos gadījumos līdz sprieduma pasludināšanai tiesvedību lietā var izbeigt. Nolēmumu pieņem ne vēlāk kā 30 dienas pēc pēdējās tiesas sēdes.

---

¹ Ministru kabinets 2019. gada 1. oktobra noteikumi Nr. 454 "Grozījums Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 913 "Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni"". Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/309781-grozijums-ministru-kabineta-2012-gada-18-decembra-noteikumos-nr-913-noteikumi-par-garanteto-minimalo-ienakumu-limeni>

Par nolēmuma pasludināšanas dienu un laiku tiks izsūtīta preses relīze un informācija tiks publicēta Satversmes tiesas mājaslapā sadaļā “Jaunami”, kā arī sadaļā “Lietas” pie šīs lietas numura.

Informācija sagatavota ar mērķi informēt par Satversmes tiesā izskatāmās lietas faktiskajiem apstākļiem un lietas dalībnieku apsvērumiem. Tā nav uzskatāma par sprieduma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas
Sabiedrisko attiecību un
protokola nodaļas vadītāja

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830749, 26200580